

Deelsessie 1.3:

Nederlands en Europees beleid: wat komt er op ons af?

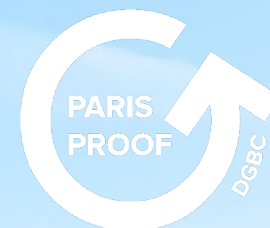

Ronde 1

15:00 – 15:55

Dutch
Green Building
Council

Even voorstellen

Peter Gabriëls
Senior Projectmanager
DGBC

Selina Roskam
Coördinerend beleidsmedewerker
utiliteitsbouw
Ministerie BZK

Europees en nationaal beleid

Europa neemt de touwtjes in handen

Overzicht van de verordeningen en richtlijnen

Richtlijn voor energie

- EPBD (Richtlijn)
- EED (Richtlijn)
- RED (Richtlijn)

Lees de richtlijnen

Verordeningen financiële verslaglegging

- EU Taxonomie (Verordening)
- SFDR (Verordening)

Richtlijn duurzaamheidsverslag

- CSRD (Richtlijn)

Lees de richtlijnen

Verordeningen en richtlijnen emissiehandel

- ETS (Richtlijn)
- ETS-BRT (Richtlijn)
- ESR (Verordening)
- CBAM (Verordening)
- LULUCF (Verordening)
- SCF (Richtlijn)

Lees de richtlijnen

4

Zie het [EU Beleidsoverzicht](#) van DGBC

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Renovatie in utiliteitsbouw groeit CO₂-reductie- doelstelling binnen bereik

Parisproof congres

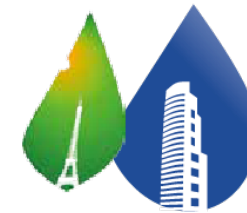
30 november 2023

Selina Roskam

COP28 2 – 10 december 2023 – Buildings Pavilion

Global Alliance for Buildings and Construction

Buildings Pavilion Programme

Global Alliance for Buildings and Construction

COP28 UAE

Buildings Pavilion Daily Themes

2-3 December	Building a healthy future
4 December	Building the future by financing green
5 December	Building a circular future
6 December	Building our future together
8 December	Building and empowered future for all
9 December	Building a nature-positive future
10 December	Building a resilient future

N.B. All event times are in Gulf Standard Time

#BuildingsPav

Buildings Breakthrough Official Launch

6 December, 12:30-14:15 GST
Al Waha Theatre, Blue Zone, COP28

Buildings and construction for sustainable cities: New key partnerships for decarbonisation, adaptation and resilience

United Nations Climate Change

COP28 UAE

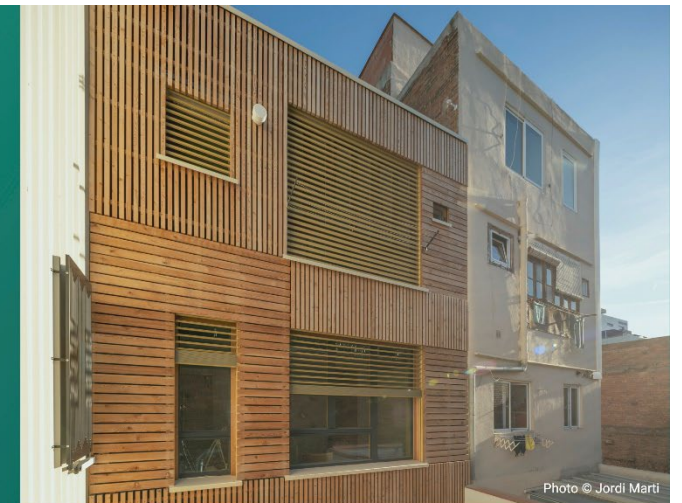

Photo © Jordi Martí

MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE ET DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES

Ministerie van Milieu, Klimaat en Natuur

MINISTRY OF INDUSTRY & ADVANCED TECHNOLOGY

INNOVATION, SCIENCE AND ECONOMIC DEVELOPMENT CANADA

INNOVATION, SCIENCE ET DÉVELOPPEMENT ÉCONOMIQUE CANADA

Europese ontwikkelingen

European Commission | English | Search

Energy, Climate change, Environment

Energy

Home | Topics | Data and analysis | Studies | Publications | Consultations | Energy explained | Events | News

Home > Topics > Energy efficiency > Energy efficiency - targets, directive and rules > Energy efficiency directive

Energy efficiency directive

First adopted in 2012, the directive was updated in 2018 and 2023, setting rules and obligations for achieving the EU's ambitious energy efficiency targets.

Energy efficiency helps reduce overall energy consumption and is therefore central to achieving the EU's climate ambition, while enhancing present and future energy security and affordability. To ensure that the EU's 2030 target of reducing greenhouse gas emissions by at least 55% (compared to 1990) can be met, the Commission has revised the Energy Efficiency Directive, together with other energy and climate rules.

The revised directive

The revised [Energy Efficiency Directive](#) (EU/2023/1791), published in the Official Journal on 20 September 2023, significantly raises the EU's ambition on energy efficiency.

It establishes '[energy efficiency first](#)' as a fundamental principle of EU energy policy, giving it legal standing for the first time. In practical terms, this means that energy efficiency must be considered by EU countries in all relevant policy and major investment decisions taken in the energy and non-energy sectors.

The 2023 revision of the directive follows a proposal for a recast directive on energy efficiency put forward by the Commission in July 2021, as part of the EU Green Deal package. The 2021 proposal was further enhanced as part of the [REPowerEU plan](#), presented by the Commission in May 2022, aiming to decrease the EU's dependency on fossil fuel imports from Russia.

Timeline 2012-2023

- September 2023: The revised directive was published in the [EU Official Journal](#) and entered into force on 10 October 2023.
- July 2023: Formal agreement of the revised Energy Efficiency Directive

Renewable Energy Directive

The Renewable Energy Directive is the legal framework for the development of clean energy across all sectors of the EU economy, supporting cooperation between EU countries towards this goal.

PAGE CONTENTS

Key facts

The revised Directive

Directive 2018/2001/EU

Related links

Since the introduction of the Renewable Energy Directive (2009/28/EC), the share of renewable energy sources in EU energy consumption has increased from [12.5% in 2010 to 21.8% in 2021](#). Sweden had the highest share of renewables in its consumption (62.6%), ahead of Finland (43.1%) and Latvia (42.1%), as reported to [Eurostat](#).

Key facts

Global leader	21.8%	at least 42.5%
EU leads technology development in renewables	share of renewables in EU energy consumption 2021	the new binding renewable energy target for 2030

The EU is already a global leader on renewables when it comes to technology development and deployment. However, its competitiveness on global renewable energy markets could be further strengthened, as confirmed by a report on the [EU's global leadership in renewable energy](#), published in 2021.

Under the European Green Deal, renewable energy is a pillar of the clean energy transition. It comes at a low cost and is home-grown, which reduces Europe's dependency on external suppliers. This is why the EU's level of ambition on increasing the share of renewables in its energy mix and the measures needed to achieve this are regularly revisited.

The revised Directive

Given the need to speed up the EU's clean energy transition, the Renewable Energy Directive EU/2018/2001 was revised in 2023.

The [revised Directive EU/2023/2413](#) entered into force on 20 November 2023.

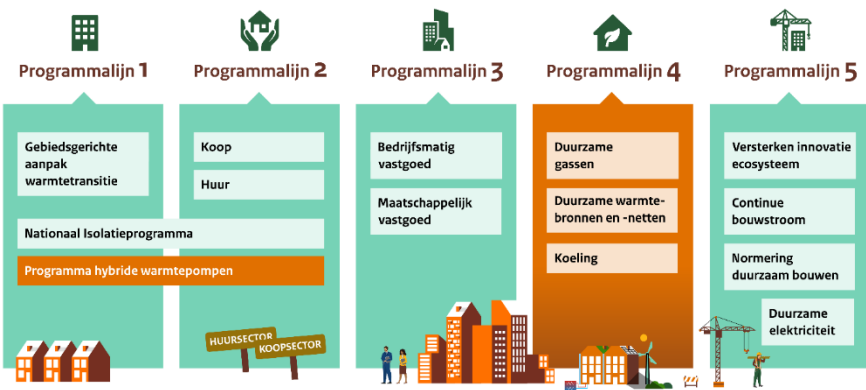
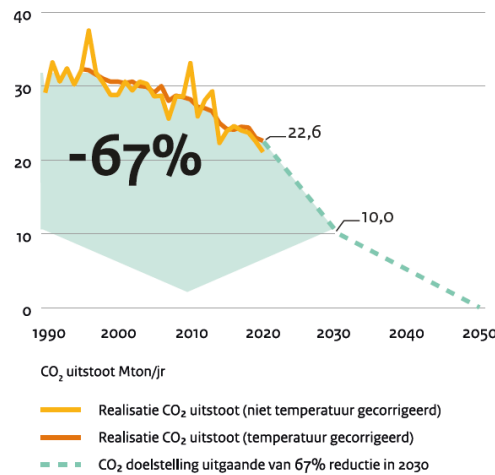
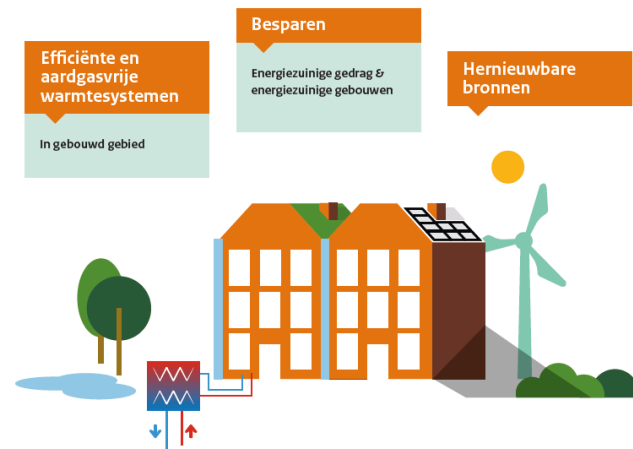
There will be an 18-month period to transpose most of the directive's provisions into national law, with a shorter deadline of July 2024 for some provisions related to permitting for renewables.

It sets an overall [renewable energy target](#) of at least 42.5% binding at EU level by 2030 - but aiming for 45%.

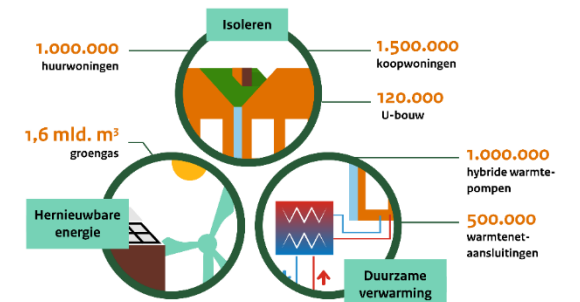

Beleidsprogramma Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving

Componenten verduurzaming

Beleidsinzet

Planbureau voor de Leefomgeving

Zoeken

[Home](#) / [Onderwerpen](#) / [Klimaat en energie](#) / [Nieuws](#) / [2023](#) / Klimaatdoel 2030 voor het eerst in zicht; snelle en ambitieuze uitwerking plannen cruciaal

Klimaatdoel 2030 voor het eerst in zicht; snelle en ambitieuze uitwerking plannen cruciaal

19-09-2023 | Nieuwsbericht

Met de plannen in de Voorjaarsnota Klimaat zet het inmiddels demissionaire kabinet een belangrijke stap vooruit op weg naar realisatie van het wettelijke doel van 55 procent minder broeikasgasuitstoot in 2030, vergeleken met 1990. Nederlandse en Europese plannen die concreet genoeg zijn voor een effectschatting zorgen voor 5 procentpunt extra emissiereductie ten opzichte van de raming van vorig jaar. Zo is een reductie van 46 tot 57 procent mogelijk. Maar om de bovenkant van deze bandbreedte aan te tikken en dus het doel te halen moet alles meezitten, ook niet-stuurbare factoren zoals weer en elektriciteitsimport. Dit blijkt uit de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2023.

“Met huidig beleid halen we het, als alles meezit”

TNO

Duurzaam

Gezond

Veilig

Digitaal

Sectoren

Werken bij

Meer

NL

[Home](#) / [Newsroom](#) /

KEV 2023: energiebesparing vraagt extra inzet; aandeel hernieuwbare energie stijgt flink

Klimaat en luchtkwaliteit

Hernieuwbare elektriciteit

31 oktober 2023

Nederland ligt nog niet op koers om in 2030 alle eerder dit jaar

Onderwerpen

- > Normering
  - Voorbeeldrol Publieke instanties
- > Subsidiëring
- > Ondersteuning
- > Financiering
- > Beprijzing

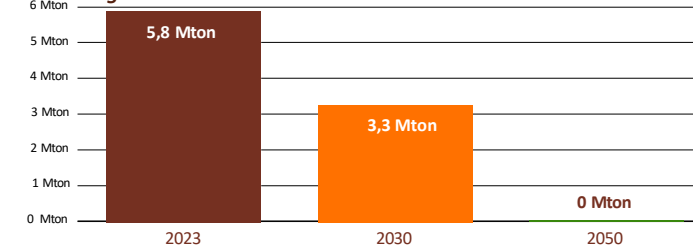

Beleid Utiliteitsbouw

Het doel voor de utiliteitsbouw is om zeer energiezuinig en fossielvrij te worden in 2050. Daar wordt in stappen naartoe gewerkt: de CO₂-uitstoot wordt beperkt tot 3,3 Mton restemissies in 2030 - op weg naar 0 Mton in 2050.

De besparing van energie en de vermindering van het gebruik van fossiele energie voor het verwarmen van de gebouwen moet leiden tot de halvering van de CO₂-restmissie in 2030.

Doelstelling reduceren CO₂-uitstoot door
utiliteitsgebouwen

*Collectief of individueel van
aardgas overstappen op duurzame
energie*

*1 miljoen utiliteitsgebouwen gebruiken een
derde van de energie in de gebouwde
omgeving*

*Met utiliteit waarde toevoegen aan de
omgeving door efficiënt gebruik van
gebouwen en
de verbinding met natuur of
wijkontwikkeling*

De verduurzaming in stappen

1 Energie besparen

- > Thermostaat omlaag
- > Koelen tot maximaal 24 graden
- > Identificeren energielekken in gebouw en gebruik
- > Inregelen installaties

2 Planmatig aan de slag

- > Inzicht in het werkelijk energiegebruik
- > Maak een plan voor het gebouw of de portefeuille van gebouwen
- > Registreer het energielabel

3 Energiezuinig gebouw

- > Led-verlichting op bewegingssensoren
- > Isoleren van de gebouw
- > Energiezuinige ventilatie

4 Fossielvrij verwarmen

- > All-electric: Warmtepomp met warmte uit de lucht, bodem, zon of water
- > Collectief: warmtenet gevoed met restwarmte, geothermie of aquathermie

5 Hernieuwbare energie

- > Zonnepanelen, PVT of zonnecollectoren
- > Energieopslag

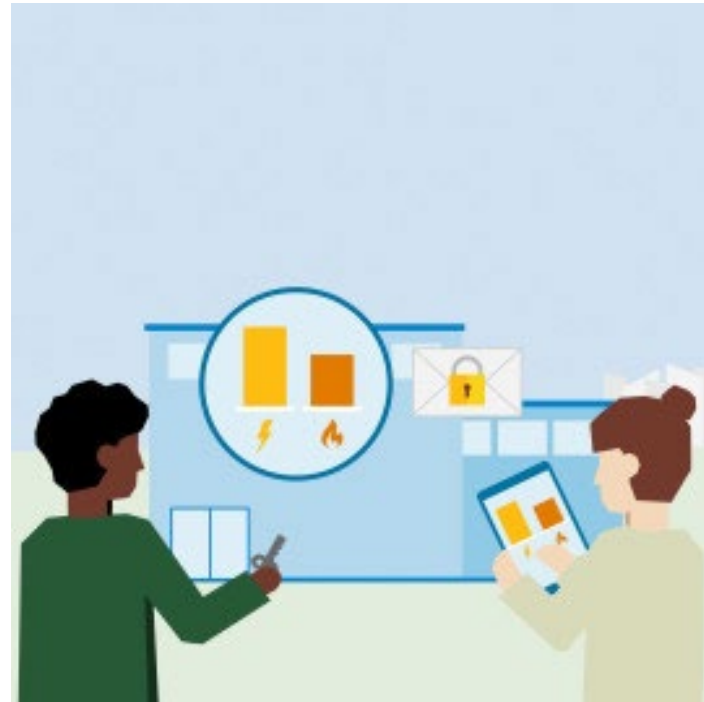

Wees slim

- › Gebruik Datastelsel verduurzaming utiliteitsbouw
- › Haal de energiebesparing uit je bestaande klimaatinstallatie

**KEV 2023: energiebesparing
vraagt extra inzet; aandeel**

Normering

Overzicht van verplichtingen voor het verduurzamen van de utiliteitsbouw

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Energie besparen										
Energiebesparingsplicht, terugverdientijd 5 jaar										
Aanscherping energiebesparingsplicht, terugverdientijd 7 jaar										
Portefeuilleaanpak										
Energy Efficiency Directive (EED), energiebesparingsdoel op nationaal niveau van 1,5 % per jaar										
EED, energiebesparing van 1,9% op nationaal niveau per jaar voor publieke instanties										
Hernieuwbare bronnen										
Zonnepanelen op nieuwbouw > 250 m ²										
Zonnepanelen op bestaande gebouwen > 250 m ²										
Zonnepanelen bij ingrijpende renovatie										
Energiezuinige gebouwen										
Label C-verplichting voor kantoren										
Vrijwillige renovatiestandaard A _{afhankelijk van de gebruiksfunctie is de renovatiestandaard A++/A+++}										
Wettelijke eindnorm voor bestaande bouw										Tot en met 2050
Publieke gebouwen: nieuwbouw naar Zero Emission Buildings (ZEB)										
Overige utiliteitsgebouwen: nieuwbouw naar ZEB										
Start uitfaseren 25% slechtste labels <small>winkels, logiesgebouwen en bijeenkomstgebouwen</small>										
Normering industriegebouwen										
3% renovatieverplichting op nationaal niveau voor maatschappelijk vastgoed										
Energieprestatie-eis bij verbouw en renovatie										Geïnterd in 2020
Efficiënte en aardgasvrije warmtesystemen										
Transitievieswarmte of Gemeentelijk warmteprogramma										
Nieuwbouw is aardgasvrij										
Energiebesparingsplicht: hybride warmtepomp										

Met Renovatiestandaard ben je vrijwel zeker donkergroen

- > 8% van de gelabelde voorraad is op het niveau van A+++
- > In 2022 was dit 6%
- > *Als je A++ erbij pakt, dan is dat 14%*

Climate Delegated Act			Perspective 1: Interpretation and application	Perspective 2: Data availability and quality	Perspective 3: Application to mortgage loan level	Ready for EUT alignment (in terms of SCC)?
7.2	1	Major renovation				
	2	30% reduction PED				
7.3	Specific measures					
7.4						
7.5						
7.6						
7.7	1	EPC = A				
	2	Top 15%				
	3	>31/12/2020				

Completed/available	Pending confirmation	Challenges to be resolved	Very significant challenges remaining
---------------------	----------------------	---------------------------	---------------------------------------

Gebruiksfunctie	Label
Bijeenkomst	A+++
Gevangeniscel	A++
Gezondheidszorg met bed	A++
Gezondheidszorg zonder bed	A+++
Kantoor	A+++
Logies	A++
Onderwijs	A+++
Sport	A++
Winkel	A+++

Energielabel C kantoren: 60% voldoet Handhaving op stoom

4 september 2023

Plicht voor energielabel C voor kantoren lijkt gewenst effect te hebben

In 2018 kondigde de Nederlandse overheid aan dat alle kantoorgebouwen groter dan honderd vierkante meter vanaf 1 januari 2023 een energielabel C zouden moeten hebben willen ze nog gebruikt mogen worden. Deze regelgeving lijkt navolging te krijgen in andere sectoren, en ook in de hele Europese Unie. Maar werken deze regels wel?

Lees het hele artikel van onderzoekers Piet Eichholtz, Nils Kok en Xudong Sun via [ESB](#) (

Nieuws

Dwangsom dreigt voor Amsterdamse kantoren zonder energielabel

Nog altijd heeft de helft van de kantoren in groot-Amsterdam geen of een onvoldoende energielabel. Toezichthouder Omgevingsdienst NZKG verstuurde dinsdag de eerste waarschuwingsbrieven. Uiteindelijk kunnen boetes en zelfs sluiting volgen.

Herman Stil 14 februari 2023, 17:36

Kans op sluiting voor 26 kantoorpanden in Utrecht die niet voldoen aan energielabel

ALGEMEEN 11/4/2023 - 16:56 - Redactie

Stockfoto

Sinds begin dit jaar moeten kantoorpanden in Utrecht minimaal energielabel C hebben en het grootste deel voldoet daar ook aan. Dat laat het college weten in een raadsbrief. Er zijn echter nog 26 kantoren in de stad die dit label niet hebben en in het uiterste geval kan de gemeente deze panden sluiten.

WONEN

Verplicht label C voor kantoorgebouwen: nog 500 Groningse kantoren niet in orde

Zo'n 500 kantoorpanden in de gemeente Groningen zijn nog niet in het bezit van het verplichte energielabel C. De eigenaren van deze panden ontvangen binnenkort een brief van de afdeling Toezicht en Handhaving van de gemeente Groningen, die toeziet op de naleving van de nieuwe regelgeving die sinds 1 januari geldt. In de brief worden de eigenaren opgeroepen alsnog actie te ondernemen. Gebeurt dit niet, dan volgt een boete.

19 jan 2023 10:41

Leestijd: 2 minuten

Delen

Minimale energieprestaties

Gebrijksfunctie	Per	Minimale energieprestatie
Bijeenkomst	Medio 2027	Laagste 15% - G/F/E
Gevangenisceel	In 2030	Laagste 15% - G/F/E
Gezondheidszorg met bed	In 2030	Laagste 15% - G/F/E
Gezondheidszorg zonder bed	In 2030	Laagste 15% - G/F/E
Kantoor	In 2023	Energielabel C
Logies	Medio 2027	Laagste 15% - G/F/E
Onderwijs	In 2030	Laagste 15% - G/F
Sport	In 2030	Laagste 15% - G/F/E
Winkel	Medio 2027	Laagste 15% - G/F/E

Per ?? / 2034 Laagste 25%

Onder voorbehoud van

- > EPBD IV publicatie
- > Onderzoek naar laagste 15% en 25%
- > Nieuwe regeercoalitie
- > **Kamerbrief december 2023**

Uw activiteit mag geen schadelijke effecten hebben op de aanwezige beschermde soorten. Denk aan:

- U wilt bomen kappen, maar u ziet dat er vogels aan het broeden zijn in of rond de bomen. U mag dan niet kappen. Als u wacht tot na het broedseizoen dan is de kans op schadelijke effecten kleiner. Onderzoek ook of er andere planten of dieren in de bomen leven.
- Wilt u werkzaamheden treffen aan uw gebouw zoals isolatie? Dan bestaat de kans dat er vleermuizen of andere beschermde diersoorten zoals de huismus of gierzwaluw, in uw gebouw leven.

Volgens de Wet natuurbescherming (Wnb) is het niet toegestaan om beschermde dieren te doden of te verstoren

Natuurvriendelijk isoleren

WAT MOET NU ECHT?

- > Check of er al een Soortenmanagementplan binnen de gemeente is
  - Nee:
    - Doe ecologisch onderzoek en vraag ontheffing aan bij de provincie
  - Ja:
    - Je kunt starten met isoleren: dit kan door middel van een bedrijf dat natuurvriendelijk isoleert. Dit houdt in: natuurvrij maken en alternatieve voorzieningen realiseren voor vleermuizen.

WAAR WERKEN WE AAN?

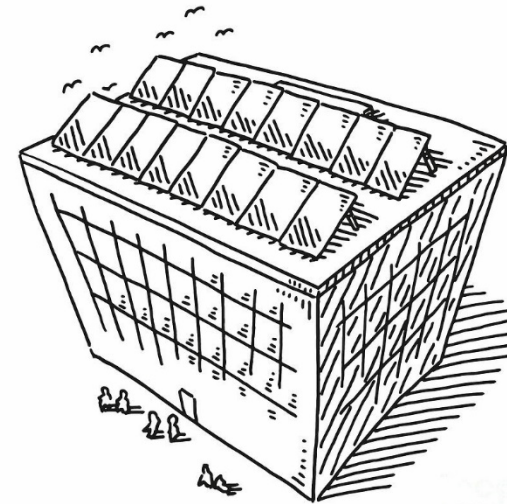
- > Landelijke uitrol van gemeentelijke Soortenmanagementplannen (SMP).
- > Eind 2023 regeling open voor gemeenten

Zon op daken

- > Veel daken nog onbenut
- > Potentieel is groot
- > Netcongestie lijkt belemmering
- > Omvormers worden slimmer
- > Wetgeving is er nu al, maar wordt uitgebreid
- > Gemeenten krijgen aanwijsbevoegdheid

Samen naar de hoogste versnelling

Samen aan de slag

! Waar lopen we tegenaan?

Lange doorlooptijden door tekort aan technici, ruimte en lange vergunnings-procedures. Intussen hebben we te maken met wachttijden en congestie.

Samen kunnen we de klimaatambities halen, de economie stimuleren en de woningvoorraad op orde brengen, maar dan moeten we het wel anders aanpakken. Daar is een significante versnelling voor nodig.

Wat moeten we doen?

Om gezamenlijk in de hoogste versnelling te komen, zoeken we de dialoog met alle belanghebbenden want de energie-infrastructuur is het fundament om de ambities op het gebied van klimaat, woningbouw, economische groei en mobiliteit te realiseren.

De infrastructuuropgave is alleen haalbaar met een efficiënte en gerichte uitvoering met een gerichte opschaling via een wijk-voor-wijk aanpak, vergunningenfabriek en structurerende keuzes.

De opgave om de energie-infrastructuur aan te passen raakt namelijk iedereen. Op zee, aan de kust, langs iedere snelweg, aan de rand van iedere stad, in iedere wijk, in iedere buurt, overal zijn werkzaamheden nodig.

We investeren

8 miljard per jaar vanaf 2025

Daarmee bouwen we

1000+ km aan nieuwe en bestaande leidingen maken we klaar voor duurzame gassen.

30 km² systeembatterijen
Zo groot als de stad Haarlem.

50.000+ wijkstations

Dat staat gelijk aan 100.000 parkeerplaatsen.

100.000+ kilometer aan kabels

Elke maand tot 2050 van Groningen naar Maastricht.

Netbeheer Nederland

Welke maatregelen willen we bespreken?

1 Focus op de infrastructuurverbouwing

Vergunningen-fabrieken
Vergunningen en ruimte meer-jarig vooruit in bulk gunnen.

Ruimtelijke doorzettingsmacht
Overheden versnellen trajecten voor infrastructuur.

Wijk-voor-wijk aanpak
We creëren voorspelbaarheid en efficiëntie in de uitvoering.

2 Energie leidend maken in planologie

Bij het maken van plannen altijd kijken naar de energie-infra.

Mogelijkheid voor netbeheerders om van energievisie afwijkende plannen af te keuren.

Samen met overheden structurerende keuzes maken.

Loslaten van first-come-first-serve-principe.

3 Flexibiliteit wordt de norm

Accusystemen gebruiken alleen flexibele capaciteit.

Sturing van laadpalen en warmtepompen uiterlijk per 2026.

Restcapaciteit beschikbaar maken voor flexibele klanten.

Verplicht net-bewust laden en aftoppen opwekpieken zon-op-dak.

Voorbeeldrol publieke instanties

ZEKER - EED

- > Openbare database met alle gebouwen van publieke instanties
- > Stimuleren dat publieke instanties naar Renovatiestandaard renoveren met 3% van oppervlak per jaar op nationaal niveau
  - Circa 3 miljoen m²
- > Stimuleren dat publieke instanties 1,9% energie besparen op nationaal niveau
- > In aanbestedingen meer eisen over energy-efficiency

MET POTLOOD - EPBD

- > *Energielabels voor alle publieke instanties*
- > *Eerder aan nieuwbouweisen voldoen, worden Zero Emission Buildings (ZEB)*
- > *Eerder zonnepanelen*
- > *Eerder laadinfrastructuur aanbrengen*

Subsidiëring

Subsidiëring

- › Subsidieregeling Duurzaam maatschappelijk vastgoed
  - Veel subsidie aan losse maatregelen in 2022 en 2023
  - Om het tempo van verduurzaming te verhogen vanaf 2024 focus op integrale renovaties
    - Meer subsidie bij Renovatiestandaard
  - Schotten tussen losse maatregelen en integrale projecten
  - Kosten-effectieve maatregelen uit de maatregelenlijst

Stimulans via fiscaliteit

ENERGIE-INVESTERINGSAFTREK

- > *Renovatiestandaard in 2024*
- > Iets strakker dan in 2023
- > Nieuwe Energielijst per eind december

MIA-VAMIL

- > Nieuwe Milieulijst per eind december

Ondersteuning

Ontzorgingsprogramma's

MAATSCHAPPELIJK VASTGOED

- > Loopt sinds 2021
- > Via de provincies
- > Kleine eigenaren
  - Gemeenten tot 50.000 inwoners
  - Scholen, zorg, cultuur, welzijn
- > Gebouwadvies
- > Hulp bij inkopen maatregelen
- > Hulp bij financiering aanvragen

MKB

- > Start in 2024
- > Via de provincies
- > Voor ondernemingen
  - 2 – 50 medewerkers
- > Gebouwadvies en procesadvies
- > Hulp bij inkopen maatregelen
- > Hulp bij financiering aanvragen
- > Hulp bij subsidie-aanvragen
- > Nazorg

Programma verduurzaming bedrijventerreinen

ORGANISATIEGRAAD OP BEDRIJVENTERREINEN VERHOGEN

- > Via provincies

PLATFORM VERDUURZAMING BEDRIJVENTERREINEN

- > Veel kennis over aanpakken
- > Energyhubs

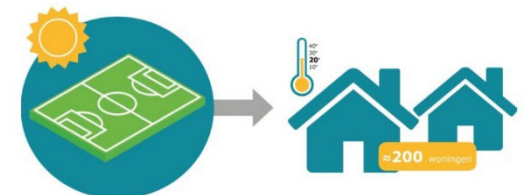

Collectieve aanpak en collectieve warmteoplossingen zijn slimmer

- > Transitievisiewarmte gemeenten
  - Welke wijken/buurtten zijn voor 2030 aan de beurt:
    - welke alternatieve warmteoplossingen zijn er
- > Benutten van potentieel aan warmte, koude en elektriciteit
  - Uitwisselen restwarmte
  - Collectieve oplossingen
  - Sportvelden bronnen van warmte

De verwachting is dat op jaarbasis tweehonderd woningen van de warmte van één voetbalveld kunnen profiteren.

Uitwisselen restwarmte

- › Energiepositief sportcomplex De Meent, Alkmaar
- › Energyhub Aalsmeer
- › Energieneutraal binnenbad en ijshal De Vliet, Leiden

ENERGYHUB Aalsmeer

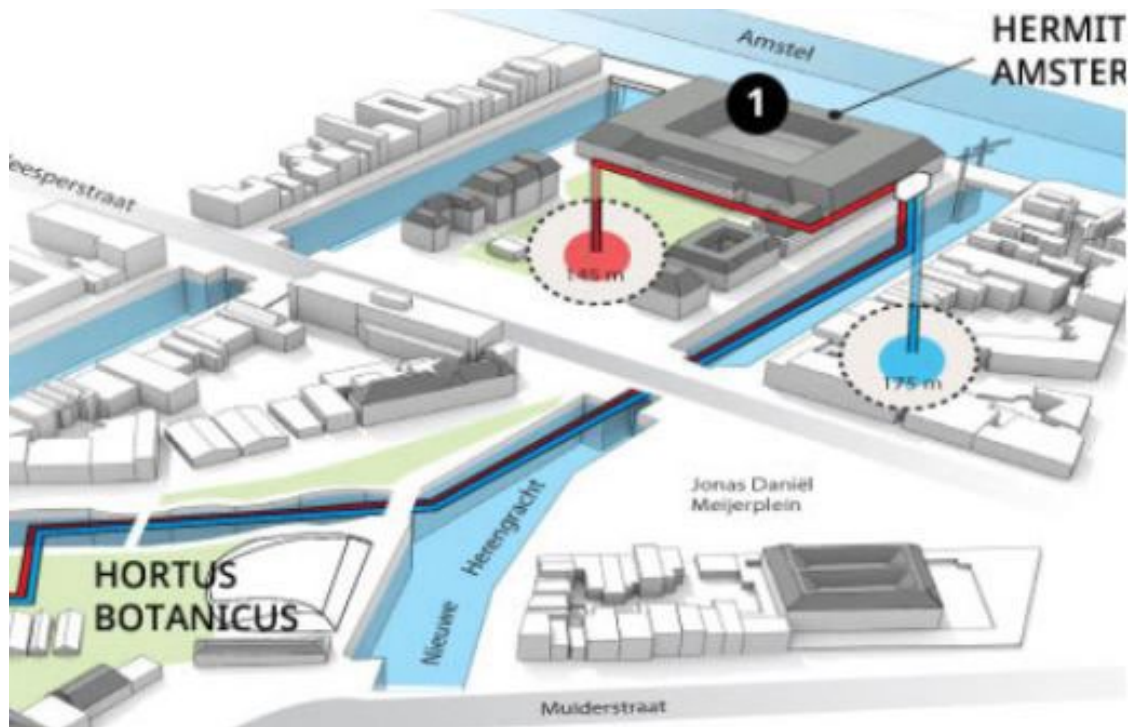

Collectieve warmteoplossingen

- › Hermitage Amsterdam en hortus botanicus aangesloten op één warmt-koudebron
- › Energierijk Den Haag

Financiering

Lenen om voorfinanciering mogelijk te maken

GARANTIES VAN DE OVERHEID

- > BMKB-Groen
  - Minimaal naar energielabel C voor kantoor en bedrijfsgebouw
- > Groenverklaring
  - Lager rentepercentage
  - Lenen bij de groenbank
  - Kijkt ook naar energielabel
  - Interessant voor monumenten

MAATSCHAPPELIJK VASTGOED

- > Verkenningen naar
  - Waarborgfonds / garanties
    - Lenen via bank tegen lagere rente
    - Lenen via privaat fonds tegen lagere rente
  - Regionale loketten via de Regionale energiefondsen
  - Uitbreiden doelgroep BNG Duurzaamheidsfonds
  - Nationaal Restauratiefonds uitbreiden

Beprijzing

Invoering van Emissiehandelssysteem voor de gebouwde omgeving (ETS2) – invloed op de gasprijs

En nu?

- > Kamerbrief onderweg
- > EPBD IV *in 2024* gereed

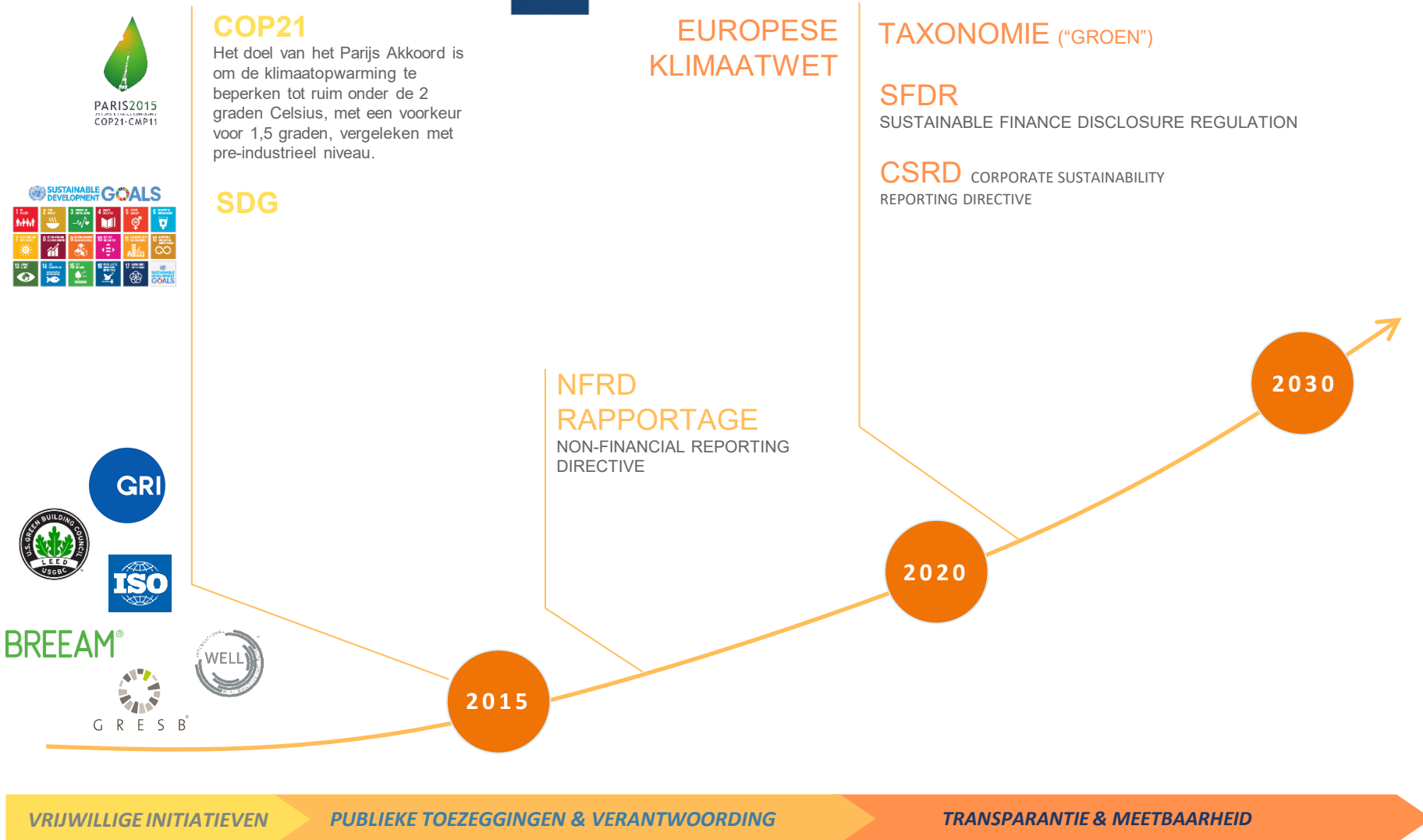
Europese wetgeving ESG rapportages

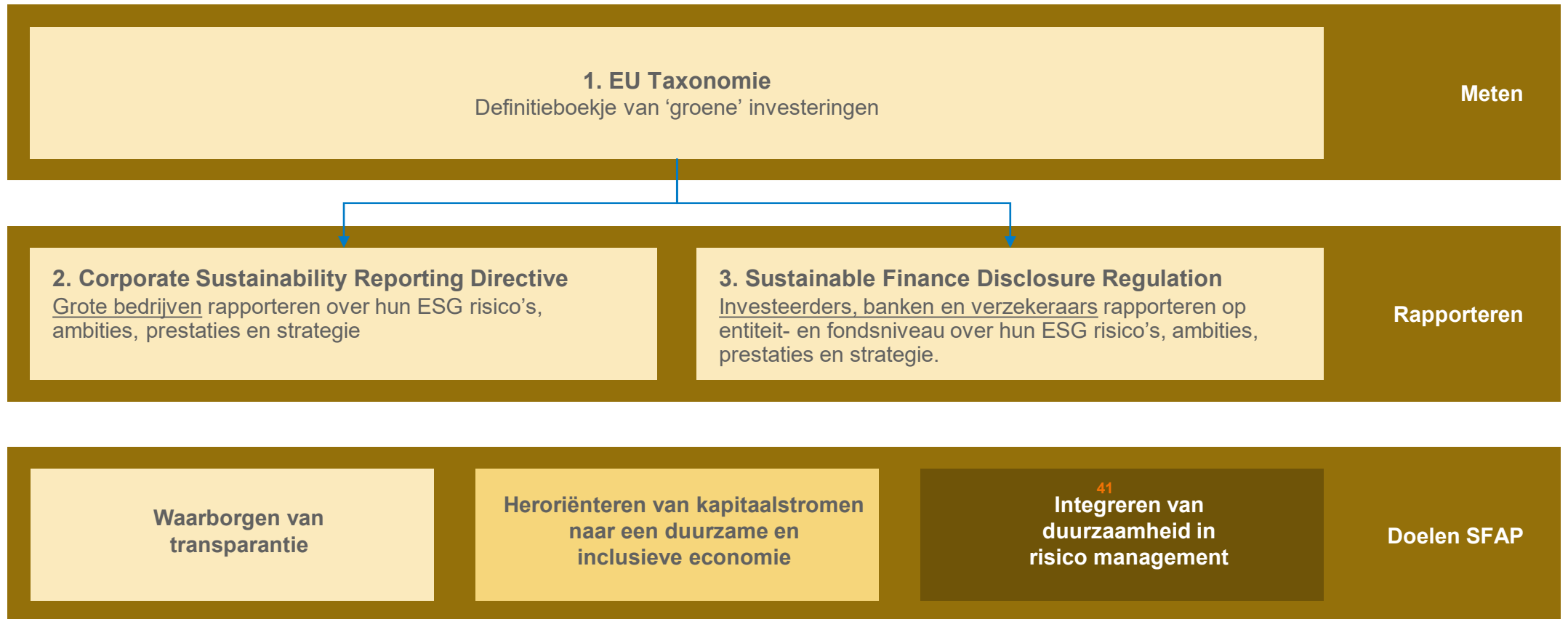
Europese context ESG

Van vrijwillige initiatieven naar Europese standaarden

EU Sustainable Finance Action Plan (SFAP)

Wie moeten er op de EU Taxonomie rapporteren?

Grote
beursgenot
eerde

bedrijven
(NFRD/
CSRD)

Asset management
(SFDR art. 8&9)

Corporate & Investment
banking (GAR)

42

Ook partijen die **niet rapportage plichtig** zijn zullen met de EU Taxonomie in aanraking komen

EU Taxonomie eisen voor nieuwbouw en bestaand vastgoed

Onderstaande criteria vallen onder het klimaatdoel 'klimaatmitigatie'

Nieuwbouw

- › Energieprestatie van BENG-10%
- › Testen op luchtdichtheid en thermische integriteit
- › Berekening CO₂-uitstoot over de hele levenscyclus
- › Milieu effect rapportage voor bescherming waterkwaliteit en biodiversiteit
- › van sanitaire voorzieningen
- › Klimatrisicobeoordeling en implementatie van maatregelen
- › 70% recycling van afval
- › Voorkomen gebruik materialen met chemische stoffen
- › Niet bouwen op akkerland

[Link Maximum Energy Compass](#)

waterdoorstroom volume

Aankoop en eigendom van gebouwen

- Minstens energielabel A
- Gebouw automatisering en controle systeem (GACS)
- Klimatrisicobeoordeling met adaptatieplan. Maatregelen worden binnen vijf jaar uitgevoerd.

Voordelen van rapporteren op de EU Taxonomie

Partijen komen in aanmerking voor groenfinanciering

Beleggers kunnen hun vastgoed als 'groen' classificeren

Kapitaal aantrekken van investeerders

Staat aantrekkelijker in de markt

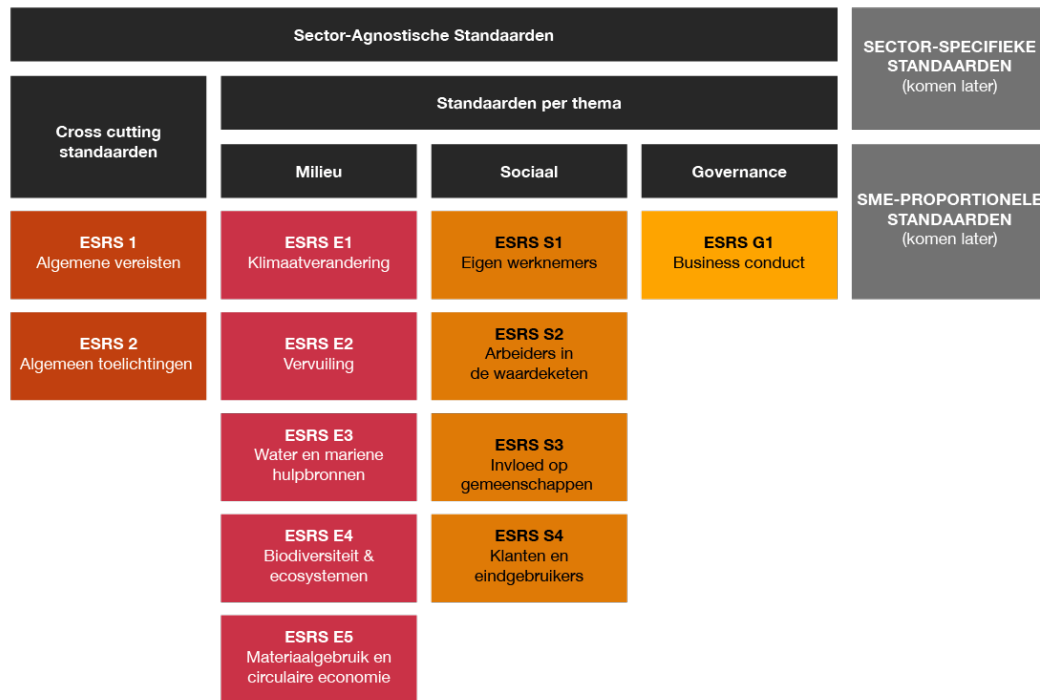
Voorheen MVO-verslag: Nu ESG rapportages

- › Beide vereisen transparantie over impact op maatschappij en milieu
  - CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive); Voor grote bedrijven
  - SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation); Voor financiële instellingen
- › Het doel is;
  - Uniformiteit creëren in ESG-rapportages
  - Investeerders, financiers en andere stakeholders bewuste keuzes laten maken
  - Aanzetten tot MVO

Onderwerpen onder CSRD en SFDR

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

Climate and other environment indicators

- GHG Emissions (Scope 1,2,3 & Total)
- Carbon Footprint
- GHG Intensity
- Fossil fuel sector
- Non-renewable energy consumption and production
- Energy consumption intensity per high impact climate sector
- Biodiversity sensitive areas
- Emissions to water
- Hazardous waste ratio

Social and governance indicators

- Violations of UN Global Compact principles and OECD Guidelines
- Lack of processes and compliance mechanisms to monitor compliance with UN Global Compact principles and OECD Guidelines
- Gender pay gap
- Board gender diversity
- Exposure to controversial weapons

Wat levert het rapporteren op ESG op?

Inzicht in impact van je bedrijf op ESG, direct én indirect

Verankering van duurzaamheid binnen het hele bedrijf

Aantrekken van (goedkoper) kapitaal

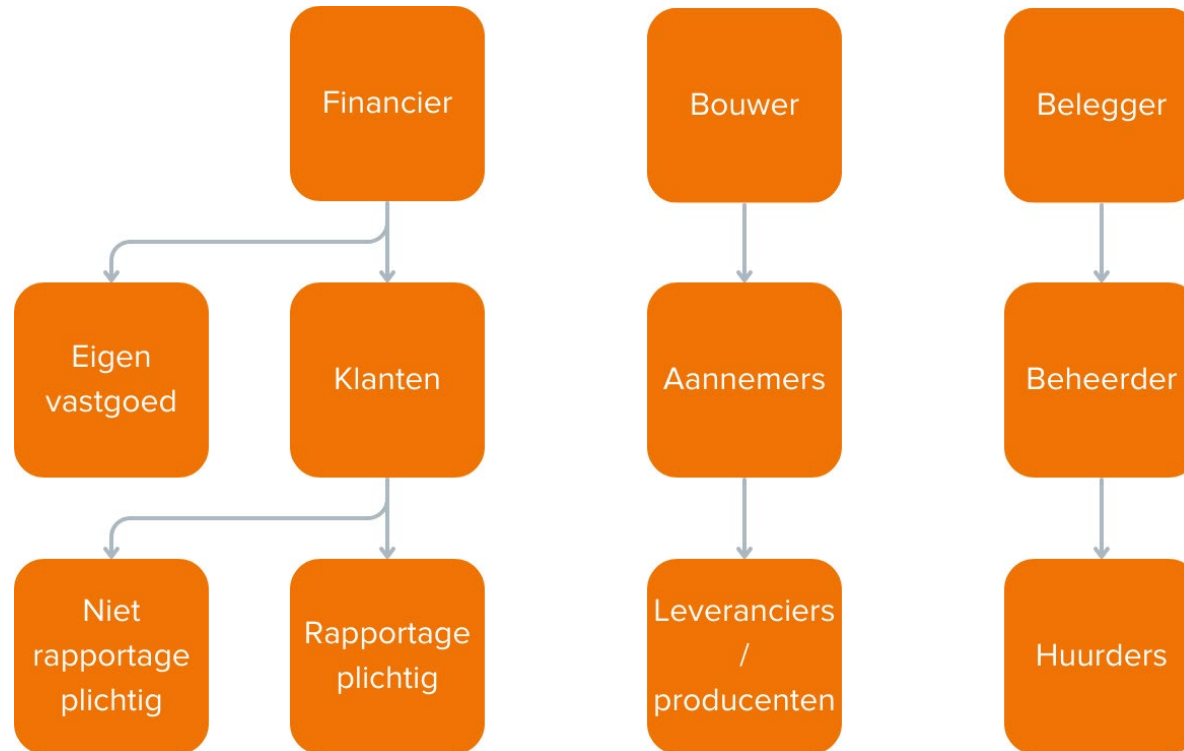
Aantrekken en behouden van (nieuw) talent

Echt waarde toevoegen!

ESG rapportages stroomt de keten door

Verwachte impact ESG rapportage regelgeving

1

Uniformiteit en
vergelijkbaarheid van
ESG doelen en
prestaties

2

Voldoen aan EU
Taxonomie wordt een
minimale vereiste

3

Niet duurzame
gebouwen worden
minder goed
verkoopbaar en
financierbaar

4

Enorme vraag naar
data vanuit financiers,
bouwers,
projectontwikkelaars
en beleggers (*green
leases*)

49

5

De ESG rapportage
regelgeving sijpelt
door de hele bouw- en
vastgoedsector heen

Meer details;

- > EU Taxonomie handreiking
  - Interpretatie van de eisen
- > Vergelijking BREEAM-NL en EU Taxonomie
- > Webinars en publicaties op dgbc.nl

- > 31 januari: ESG rapportage training voor bouw- en vastgoedprofessionals

19 Voorpagina Inleiding en leeswijzer Doelgroep Toelichting 7.1 Toelichting 7.2 Toelichting 7.7 Wijzigingsblad Disclaimer Colofon

EU Taxonomie

De inhoudelijke duurzaamheidscriteria waarop de EU Taxonomie toetst zijn Europees vastgelegd. Veel van deze criteria zijn multi-interpretabel of er wordt verwezen naar nationale wetgeving en kunnen zo naar de lokale omstandigheden worden vertaald. Het is belangrijk dat er één landelijke handreiking is van de EU Taxonomie-criteria. Dit borgt dat financiële activiteiten op dezelfde manier worden beoordeeld.

Toelichting 7.1
Bouw van nieuwe gebouwen
[Lees meer](#)

Toelichting 7.2
Renovatie van bestaande gebouwen
[Lees meer](#)

Toelichting 7.7
Verwerving en eigendom van gebouwen
[Lees meer](#)

50

**Bedankt voor je aandacht
en veel plezier bij de
volgende subsessie!**
